

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimenpidekokonaisuus

Hankeryhmän kokous 8.9.2021 klo 13:00-15:00, MUISTIO

Läsnä:

Olle Hägglom, MMM, pj
Antton Keto, YM
Marja-Liisa Tapio-Biström, MMM
Jaakko Nippala, MMM
Heidi Krüger, MMM
Hannu Tölli, MMM (liittyi myöhemmin)
Leena Westerholm, MMM
Johanna Helkimo, YM
Anne-Mari Rytönen, POPELY, siht.
Eeva Nuotio, EPOELY
Sini Olin, YM

Kokouksen avaaminen

- Puheenjohtaja avasi kokouksen 13:00. Hyväksyttiin edellisen kokouksen 15.6. muistio.
- Sini Olin on aloittanut YM:ssä veden vuoro-ohjelmassa erityisasiantuntijana. Sini osallistuu jatkossa hankeryhmän kokouksiin.

Ajankohtaisia asioita, mitä edessä syksyllä? (puheenvuorokierros)

- Johanna: CAP-suunnitelman lausunnon valmistelu vienyt paljon aikaa. Suunnitelmalla on yhtymäkohtia vesienhallintaan mm. kaksitasouomiin liittyen.
- Antton: Peltojen kipsikäsittelyyn saatiin VAR alueelta vain 8 600 ha peltoalaa, kun tavoite oli 20 000 ha. Saaristomeri-tiekartan valmistelu etenee tavoitteena poistaa Saaristomeren maatalouskuormitus HELCOMin hotspot-listalta. Eduskunnassa Kai Mykkänen vetää Saaristomerityöryhmää. Vesienhallinta ei vielä ole ollut osa Saaristomeri-työtä mutta kannattasi kytkeä tähän.

YM osoittaa vesiensuojelun tehostamisohjelmasta 2 htv:tä POP ja VARELYihin vuoden 2023 loppuun saakka. Tehostamisohjelman avustuksissa on poikkeuksellisen iso volyymi, ml. vesien- ja merenhoidon toteutushankkeet, vesienhallinta, kaupunkivesi-teemassa viemärien ylivuodot.

Suomen kestävän kasvun ohjelman kautta on mahdollista panostaa peltojen kipsikäsittelyyn noin 5-10 milj. €. ELYjen kanssa on aloitettu keskustelu siitä, millä alueilla ensi keväästä lähtien voisi toteuttaa kipsikäsittelyä Saaristomeren lisäksi. Tavoitteena ensi vuonna on lisätä viljelijäaktiivisuutta ja saada kipsikäsittelyyn kestävän kasvun ohjelman ja vesiensuojelun tehostamisohjelman kautta yhteensä noin 40 000 ha ensi vuonna.

- Heidi: Riekko-hanke (riista- ja kalapainotteinen valuma-aluekunnostus) päättyy tänä vuonna. Toteutettu 1 300 ha ennallistettuja soita ja puroja, kunnostusten pitäisi jatkossa jatkua Metsähallituksen rutiinitoimenpiteenä. Sotka-kosteikot jatkaa 22-23 saakka osana Helmi-ohjelmaa. Metsähallituksen soiden ennallistaminen jatkuu Helmi-ohjelman puitteissa.

- Jaakko: Vesienhoitosuunnitelmien viimeistely on meneillään. Työssä laaditaan metsätaloudelle herkkien vesistöjen valtakunnallista kartta-aineistoa. Aineiston ja kriteerien valmistelu jatkuu ensi vuoden puolelle.

Kestävän kasvun ohjelmasta on tuloissa syksyn aikana laaja hankehaku metsätalouden pienipiirteisempään täsmäsuunnitteluun, mm. paikkatietoaineistoja hyödyntäen. Myös Hiilestä kiinni -ohjelman hankehaku on loka-marraskuussa, painotuksena alueelliset ilmastotoimet. Hiilestä kiinni -ohjelmassa on paljon vesiensuojelua ja -hallintaa edistäviä hankkeita. Kehittämishankkeiden osalta hakukuulutus löytyy täältä ja tutkimus- ja innovaatio-ohjelman osalta täältä. Metsäkeskuksen luonnonhoitohankkeiden osalta aukeaa vuoden kolmas hankehaku lokakuun alkupuolella.

- Leena: Ollaan keskusteltu ojituksen laatukriteerien sisällyttämisestä vesilakiin yhdessä MMM ja OM juristien kanssa. Asia ei kuitenkaan ole etenemässä nopeasti. Näin olen peruskuivatustuen siirtyessä CAPIin, tukemisen laatukriteerit on sisällytettävä tuen ehtoihin. MMM:ssä ruvetaan valmistelemaan mallia, jossa ELY hyväksyisi suunnitelman.

Tulisi myös panostaa siihen, miten maataloustukien kautta saataisiin tulvatasanteet, suojavaiohyökkeet ja monitasouomat kannattavaksi viljelijöille. Nykyiset kannusteet estävät leveiden tulvatasanteiden toteuttamisen, koska ojaa leventäessä viljelijä menettää pinta-alatukea ja vastaavasti kosteikkotuet eivät ole kilpailukykyisiä.

Ryhmässä keskusteltiin, että asia on tärkeä. Tällä hetkellä tulvatasanteiden kunnostamiseen on saatavissa tukea, mutta se ei edistä toteutumista.

- Maisa: On iso paine saada maatalouteen nopeita ilmastotoimenpiteitä. MMM sisällä on käyty keskustelua mm. tarvitaanko oma vettämisohjelma turvapeltoille, missä tunnistettaisiin mahdollisesti vetettävät ja tuotannosta poistettavat, heikkotuottoiset ja paksaturpeiset alueet.
- Eeva: EPOELYssä on valmistunut harjoittelijatyönä malliverkosto luonnonmukaisen vesienhallinnan ratkaisusta läntiseltä alueelta. Työhön on haastateltu suunnittelijoita ja maanomistajia. ELYlle on tulossa sisäinen raportti löydetyistä 17 kohteesta, ja kohteet viedään VESTYyn.
- Anne-Mari: Vesienhallinnan käynnissä olevien hankkeiden törmäytystilaisuus suunnitteilla sekä kokous ohjemateriaalien tuottamisesta. POP ja VAR vesienhallinnan määräaikaiseen tehtävään tuli 24 hakemusta. Valintoja ei vielä tehty. Vesienhallinnan teemasivu vesi.fi-palveluun tulossa syksyn aikana.

Vesilain mukaisten yhteisöjen toiminnasta laadittiin keväällä ELY-AVI-kunta-kysely. Jatkotoimina selvitetään mm. yhteisöjen tietojen viemistä VESTY-järjestelmään, mahdollisuutta sisällyttää tieto yhteisöön kuulumisesta kiinteistötietojärjestelmään sekä viranomaisen mahdollisuutta olla aloitteellinen yhteisön lakkauttamisessa nykyisen vesilain puitteissa.

Seuraava vesienhallinnan hankehaku (Antton ja Johanna)

- Kesän aikana YM lähettänyt ELYlle ohjeita vesiensuojelun tehostamisohjelman hakuun valmistautumisesta. Haku aika on 18.10.-30.11. Vesienhallintateemaan käytössä noin 3 milj. €.

Hakukuulutus on valmisteilla yhdessä ELYjen ja juristien kanssa. Keskeisiä teemoja ovat valuma-
aluelähtöinen vesienhallinta, luonnonmukaiset ratkaisut, ilmastonmuutokseen varautuminen ja
yhteistyö eri toimijoiden välillä.

- *Sovittiin, että ELY-kommenttien jälkeen YM toimittaa kuulutuksen hankeryhmälle kommenttikierrokselle.*

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimenpideohjelman ja tulleet muutokset

- Olle kävi lyhyesti läpi toimenpideohjelmaan ja sen rakenteeseen tehdyt muutokset. Ohjelma koostuu kuudesta visiosta ja niihin liittyvistä toimenpiteistä, joista esille on nostettu kärkitoimenpiteet. Ohjelmaa on tarkoitus ylläpitää päivittyvänä dokumenttina.

Keskusteltiin siitä, mikä on dokumentin rooli ja olisiko työohjelma sille parempi nimi. Todettiin, että ohjelman fokusta pitäisi edelleen kirkastaa: mitä itse hankkeessa tapahtuu sekä miten hanke vaikuttaa muuhun maailmaan. Tuotiin myös esille, että muutaman sivun esite tai lehdykkä olisi hyvä, jotta ohjelma ei hautautuisi arkistoihin.

Todettiin, että ohjelma on hankeryhmän sisäinen asiakirja ja näkemys siitä, millä tavoin kannattaisi edetä vesienhallinnassa, ja minkä sidosryhmien kautta. Ohjelmalle ei ole tarkoitus hakea osastojen johdon tai poliitikkojen siunausta. Ohjelman perusteella hanke voi päätyä suositteluun tai esittämään toimenpiteitä, jotka voivat edetä eri reittejä. Ohjelmaan voidaan kirjata käynnissä olevia prosesseja ja mitä niissä tapahtuu, esim. METKA-valmistelu. Hankeryhmä voi miettiä, onko näiden pohjalta syytä viestittää jotakin.

Pidettiin hyvänä sitä, että ohjelmassa on nyt mukana laajasti asioita. Kaivattiin vielä tekstin napakoittamista ja konkreettisempia ehdotuksia, mitä aiotaan tehdä hankkeen aikana. Vastuutahot tulisi olla näkyvissä. Kärkitoimenpiteeksi pitäisi nostaa sellaisia asioita, joita on tarkoitus konkreettisesti edistää kokonaisuuden puitteissa, esimerkiksi rahoitusten kautta. Ohjelman tulisi esimerkiksi ohjata uusien hakujen suunnittelua.

- *Kommentit hankeryhmän jäseniltä pyydettiin ma 20.9. mennessä.*

Muut asiat

- On keskusteltu siitä, että hankeryhmään tuotaisiin vesienhallintaan liittyviä hankkeita. Harkinnan mukaan kutsua voi levittää muillekin. Sovittuna ovat:
  - Valumavesi-hanke /Pasi Valkama ja Kaisa Västilä, 22.9. klo 11-12.
  - WaterDrive- hanke, 12.10. klo 9-11.

Seuraava kokous

- Sovittiin, että seuraavassa kokouksessa käydään läpi toimenpideohjelman kautta keskustelua sellaisista toimenpiteistä, joita halutaan käynnistää ensi vuonna.
- Seuraava kokous pidetään ma 4.10.2021 klo 13-15.

Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00

Litteet Ei liitteitä

Jakelu Hankeryhmän jäsenet